

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Baptiste Mantuani Bucolica// seu Adulescentia in decem
aeglogas diuisa//**

Baptista <Mantuanus>

Hagnoiae, 1517

VD16 S 7197

De Tacitvrnitate

urn:nbn:de:bvb:12-bsb00004847-4

F. BAPTISTA MANTVANVS

Media uia regia dicitur, qm̄ is demū se regere nouit qui uia media perambu-
lat. Ut autē quod dicimus clarus elucescat exemplum subiiciam. Vitium est
nunq̄ ridere nunq̄ hilarem uultum depromere, & qui huiusmodi fuerit, rusti-
cum nominabo, rusticitas igitur pro uitio reputatur. Qui semper rideat sem-
perq; lasciuiat, scurrā appellabo, quē utiq; non laudo, qm̄ uitiū est. Quod ue-
ro medium istorū est, aliqñ mediocriter ridere amicis & hospitibus lætā faci-
em exhibere, dignū laude iudico, quā rē q̄ sciuerit obseruare comis noīabitur
ipsa autē uirtus comitas. Sic igit̄ constitui poterunt ut logicos imitemur.

Dextera	Via regia	Sinistra
Rusticitas	Comitas	Scurrilitas
Iracundia	Ira	Segnities

Vides ne qualiter uia regia gradiendum sit, ut de scurrilitate diximus, sic pari-
ter de iracundia phas erit dicere. ADRI. Habeo quæ dicis, & recte quidē dixi-
sti necessarium esse castitatē curantibus exercitiū, nam primo græci, postea ro-
mani pudicitiam colentes dixerunt Dianā quæ castitati præerat, & nemora
& saltus assiduīs uenationibus agitare, & corpus suū ut Paulus noster in serui-
tutem redigere. Aduerrebāt em̄ neminem (ut prædiximus) sine membrorū
exercitatione posse diu illesam custodire uirginitatem. Sed si placet iam de ra-
ro colloquio quod quarto loco positum est dicatur.

DE TACITVRNITATE

GIGO. Oportet oīno ut qui uelit esse castus casto sermone studeat uti, ser-
mo autē noster castus erit, si raro, honeste & cum bonis habeat. Raro dixi, qm̄
difficillimū est linguā lubricā ita gubernare quin si diu locuti simus, uerbū ali-
qd̄ imprudenter excidat, ex quo aliqd̄ inhonestū oriā in animo, & paulatim
subrepat, & altius figat radices ut difficile possit amoueri. Sed hoc magis peri-
culo q̄ rōne cognoscipōt, non sufficit ut sit sermo breuis, nisi fuerit breuis hone-
state p̄ditus. Vnde Paulus noster inquit. Corrūpunt bonos mores colloquia
praua. Quod tñ est a græco poeta translātū. Legimus nōnullos e nostris, qui
ut silentium discerent & loqui dediscerent, ore clauso triennio lapidem gesta-
uissent. ADRI. Miram constantiam hominum narras. GIGO. Si hæc tantope
miraris, quid de Socrate dices? quæ ea cōstantia fuisse dicit̄ ut per diū & p̄nox
a summo lucis ortu ad alterū orientē solē in eisdē uestigiis immobilis & oculis
in eundē locum semper defixis cogitabundus staret, quasi quodam mentis de-
cessu factō a corpore. Nihil est tā difficile quin facile fiat ubi pigra & iners uo-
luntas abfuerit. Debet non solum sermo noster breuis & honestus esse, sed etiā
cum bonis haberi, uera enim prophetæ sententiā. Cum sancto sanctus eris, &
cum peruerso peruerteris. Cauēda est omnino malorum consuetudo, & in ali-
quē locum semotū a turbis hoīm secedendū, & in sanctorū fratrum conuentu
bene beateq; uiuendum est, ubi oībus q̄ ad dei seruitutē pertinent diligenter
exactis, possit reliquum tempus in studiis quæ prædiximus occupari. ADRI.
Ergo solitudinem uituperas? in qua primopatres nostri Helias. s. Heliseus nec
non Ioannes, cui Baptista græcū cognomen est habitauerunt. GI. Nequaquā

DE VITA BEATA

eremum uitupero, in qua dum Plinius secundus esset, dicebat se nihil audire quod audiuisse, nihil uidere quod uidisse poenituisse, uerum paulo periculosiorē esse affirmo, & nisi perfectis uiris appetendā, nā si sis solus uelisque quicquid turpe facere neminē uereberis, si cecideris nō est qui te subleuet. In cœnobio autē & quem uerearis, & qui tibi sit adiumento ne cadas, & qui denique subleuet si cecideris semper habere poteris, unde Hiero. uere beatæ uitæ compos dicere solebat, funiculum triplicē tardius rumpi. ADRI. Habes ne de gentiliū historiis quicquid quod proposito nostro de silentio congruat? GI. Habeo multa quæ narrare possem, sed p̄clarum istud Xenocratis in primis habeo. Is cum forte semel in multitudine iuuenum esset, qui uitas aliorum more sc̄q; carperent solus tacebat nec uerbum quidem expressit, & percontanti cuidam cur tam diu taceret? R̄ndit se poenituisse aliquā dixisse, tacuisse uero nunquā. Iste uero cū nostris (de quibus supra mentionem feci) rite concordat, quia iccirco taciturnitatē tanto studio obseruabant, quia intelligebant & cœlū sine castitate, & castitatē sine silentio comparari non posse. Hi enim quæ recta intelligentia gubernantur, hi profecto habiti sunt digni qui cœlū colerent, quia mundi ab oī terrena labe reperti sunt. Imponendus igitur ori nostro quidam modus ne quicquid plusquam sit necesse loquamur.

DE CONTINENTIA SENSVM

Castitatis firmissimū munimen est, exteriores cohibere sensus. Nam quicquid oculi uident, quicquid aures capiunt, quicquid manus cæterisque sensus accipiunt, confestim cordi tanquā omnium principi nunciant, in quo omnis nostra reposita salus, quare propheta deprecabatur dicens. Auerte oculos ne uideant uanitatē. Timebat enim ne si oculi aliquid uani conspexissent & intrinsecus attulissent, mens ipsa macularetur, quā decet esse niue candidiorem. Et quia quinque sunt sensus, longum esset unumquēque tractare, sed quæcunque de uno horum dicetur, eadem de cæteris dici intelligat, quicquid de uisu tactuque dicemus, de auditu pariter & odore & sapore percipias. Conuenit igitur uisum auditum & tactū & cæteros prudenter & cū uirtute gubernari, qui nobis a deo concessi sunt, ut diuina audiamus & uideamus, & ut uisa & audita in secessu mētis arcano reponamus, & seposita non tanquā mortua teneamus, sed ut diligenter operemur & si forte quæ uideris ignoratē, debebis eum docere quæ sciueris. Nam ut inquit Augustinus, Si noueris aliquid nec uelis id alicui monstrare, nondum cognoscis quo pacto cognoscendum est, Nihil audire dum est nisi quod iustum & sanctum sit, & immortalis dei laudem resonet. Non adhibendæ sunt aures quibusdam assentationum lenociniis, quibus maxime solent capi homines, dum se tammodo extrinsecus inquirunt, & dum magis aliorum uerbis quam semetip̄is de se credunt. Si autem contigerit hoc pacto laudari, carmen illud Hora. memoria teneamus, Nec te decipiant animi sub uulpe latentes. Et item illud Catulli. Nos alio mentes alio cōuertimus aures, Sed quid de odore dicā? cum etiā in faty. Iuuenā. delicatus & odoribus plenus iuuenis a meretrice reprehendatur ait enim illa. Vnde hæc spirant opobalsama collo. Dic age nec pudeat dominum monstrare tabernæ, De tactu loquar nescio, non enim potest præ magni

Q iii